

การโจมตีด้วยโดรนสมัยโอบามา : ทศนคติของชาวอเมริกัน และชาวโลก

Drone Attacks under Obama: the Americans' and the World's Attitude

ปวีณา บุศบถอ่อน และ ชาคริต ชุ่มวัฒนะ
Paveena Busabok-orn and Chakrit Choomwattana

นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาศาสาวิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Graduate School's Student Department of History, Faculty of Social Sciences Srinakharinwiroti University

รองศาสตราจารย์ ดร. อุระจำภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Associate Professor, Ph.D. at Department of History, Faculty of Social Sciences Srinakharinwiroti University

ได้รับ 28 กพ. 65 แก้ไข 1 กค. 65 อนุมัติให้ตีพิมพ์ 4 กค. 65

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของปริญญาานิพนธ์ เรื่อง นโยบายของสหรัฐอเมริกาในการใช้อากาศยานไร้คนขับเพื่อการสงคราม ค.ศ. 2001-2020

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาทัศนคติหรือความเห็นของชาวอเมริกันและชาวโลกต่อปฏิบัติการโจมตีทางอากาศด้วยอากาศยานไร้คนขับหรือโดรนในช่วงการบริหารงานของประธานาธิบดีบารัค โอบามา (ค.ศ. 2009-2017) เนื่องจากปฏิบัติการโจมตีทางอากาศด้วยโดรนมีอัตราสูงชันมากในช่วงรัฐบาลนี้ ซึ่งเป็นการดำเนินยุทธศาสตร์ความมั่นคงของชาติในการต่อต้านการก่อการร้าย โดรนได้ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือสังหารเป้าหมาย และกลายเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลสหรัฐฯ การขยายตัวของปฏิบัติการโดรนได้สร้างความตื่นตัวและก่อความกังวลให้แก่ผู้คนไปพร้อมๆ กัน องค์กรอิสระต่างๆ ได้เข้าเก็บข้อมูลในพื้นที่ที่มีปฏิบัติการทางอากาศของสหรัฐฯ เมื่อผลเสียหายข้างเคียงที่เกิดจากโดรนปรากฏให้เห็นมากขึ้นจนก่อความวิตกทั้งแก่องค์กรระหว่างประเทศนานาชาติและแม้แต่ผู้คนในสหรัฐฯ เอง จึงเกิดการถกเถียงเกี่ยวกับการใช้โดรนโจมตี และการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน โดยเฉพาะชาวอเมริกันเป็นระยะๆ เนื่องจากความคิดเห็นนี้ย่อมส่งผลต่อการกำหนดหรือปรับเปลี่ยนทิศทางของนโยบายการโจมตีด้วยโดรนของรัฐบาลอเมริกัน

จากการวิจัยพบว่าในช่วงรัฐบาลโอบามาซึ่งมีการใช้โดรนโจมตีมากกว่ารัฐบาลชุดก่อนหน้า ชาวอเมริกันจำนวนมากยังคงให้การสนับสนุนการใช้โดรนต่อสู้กับกลุ่มก่อการร้ายในต่างประเทศต่อไปหลังจากที่พิจารณาความเสี่ยงต่างๆ แล้ว อย่างไรก็ตาม ตัวเลขผู้สนับสนุนขึ้นลงในช่วงการสำรวจที่ต่างกัน แต่จำนวนผู้ไม่เห็นด้วยกับนโยบายนี้มีแต่เพิ่มขึ้น ส่วนในด้านความเห็นของนานาชาติต่อการใช้อากาศยานของสหรัฐฯ นั้น มีเสียงต่อต้านนโยบายนี้สูงมาก และมีการตรวจสอบโครงการโดรนของสหรัฐฯ เพื่อให้อยู่บนหลักกรรมนุษยธรรมและความชอบธรรมตามกฎหมายระหว่างประเทศ แต่ถึงแม้จะมีการสำรวจความคิดเห็นของสาธารณชนทั้งในและนอกสหรัฐฯ และเสียงวิพากษ์วิจารณ์ก็เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ไม่มากพอที่จะหยุดยั้งรัฐบาลโอบามาในการสั่งโจมตีเป้าหมายด้วยโดรนจนหมดวาระของรัฐบาล

คำสำคัญ: การโจมตีด้วยโดรน การโจมตีทางอากาศ ทศนคติของชาวอเมริกัน

Abstract

This article aims to study about American people's and the world's attitude on unmanned aerial vehicle or drone attacks during the Barack Obama's administration (2009-2017) . Drone attacks during this period increased tremendously as drones were used as a target killer according to the US national security strategy against terrorism and became an element of American foreign policy during this government. The expansion of drone operations made people both excited and anxious at the same time. Therefore, independent or non-partisan organizations began to collect data in the areas with the US air operations. As collateral damage from drone attacks increased and worried many countries and certain international organizations apart from American people themselves, the use of drone strikes, therefore, has been frequently discussed. There have been several surveys of public opinions as well, especially, among American people since their opinions would affect the direction of drone strike policy of the government.

It is found that during Obama's presidency, drone strikes were used more than during the preceding government. However, many American people still supported the government's decision to launch drone strikes against terrorists overseas after considering various risks that might occur. However, the number of supporters fluctuated due to different times of survey while the number of those who disapproved drone strikes increased consistently. With regard to other nations' opinion about the use of drone strikes, many opposed. Therefore, the US policy of drone usage was scrutinized whether it complied with humanitarian principle and international laws. Despite the fact that public opinion surveys on this matter were conducted and criticism increased continuously, it was still not enough to deter the Obama administration from using drone strikes at aimed targets until his presidency ended.

Keywords: *drone attack, drone strike, air strike, Americans' opinion*

ความนำ

อากาศยานไร้คนขับ (Unmanned Aerial Vehicle: UAV) หรือโดยทั่วไปเรียกว่า โดรน (Drone) คืออากาศยานที่สามารถบังคับจากระยะไกลโดยไม่ต้องมีนักบินอยู่บนเครื่อง การพัฒนาโดรนเพื่อใช้ประโยชน์ด้านการทหารในช่วงแรกเริ่มต้นจากการเป็นเป้าฝึกให้กับพลปืนต่อต้านอากาศยาน ระยะเวลาต่อมาได้พัฒนาให้สามารถปฏิบัติการกิจด้านข่าวกรอง การเฝ้าระวัง การค้นหาเป้าหมาย และการลาดตระเวน (Intelligence, Surveillance, Target Acquisition, Reconnaissance – ISTAR) ซึ่งสามารถช่วยด้านการข่าวและการทำงานของทหารภาคพื้นดินได้เป็นอย่างดี โดรนจึงได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาศักยภาพทางการทหารและให้เหมาะสมกับภารกิจที่ได้รับ การพัฒนาที่สำคัญซึ่งถือเป็นจุดเปลี่ยนอย่างหนึ่งในการทำสงครามของสหรัฐฯ คือการพัฒนาโดรนเพื่อเป็นอาวุธสงคราม มีประสิทธิภาพในการเข้าโจมตีโดยการติดตั้งขีปนาวุธ ซึ่งสหรัฐฯ นำมาใช้งานเป็นครั้งแรกในสงครามอัฟกานิสถานที่เริ่มต้นขึ้นใน ค.ศ. 2001 การพัฒนายังคงดำเนินมาอย่างต่อเนื่องถึงปัจจุบันเพื่อให้โดรนมีความหลากหลายทั้งในด้านประสิทธิภาพและลักษณะกายภาพภายนอกเพื่อประโยชน์สูงสุดในการช่วยเหลือและสนับสนุนการทำงานของทหาร ตัวอย่างได้แก่ โดรนรุ่น RQ-7 Shadow, MQ-1 Predator, MQ-9 Reaper และ Global Hawk เป็นต้น นอกจากนี้เป็นอากาศยานไร้คนขับที่โจมตีจากระยะไกลได้แล้ว ยังมีการพัฒนาโดรนให้เป็นโดรนพลีชีพทั้งที่ติดอาวุธและไม่ติดอาวุธ อีกทั้งมีขนาดเล็กจนสามารถใส่ไว้ในกระเป๋าเป้ได้ อย่างโดรนสวิตช์เบลด์ (Switchblade-600) และโดรนแบล็กวิงก์ (Blackwing หรือ Switchblade-300) ซึ่งเป็นแบบไม่ติดอาวุธ เป็นต้น¹

RQ-7 Shadow

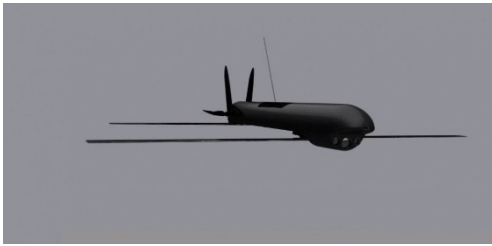
ที่มา: <https://www.military.com/equipment/rq-7b-shadow>

Global Hawk

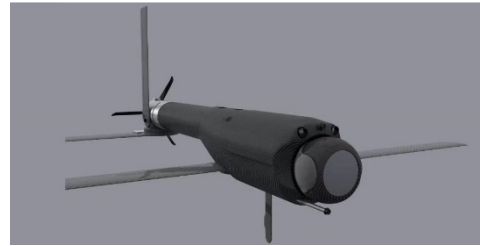
ที่มา: <https://www.northropgrumman.com/what-we-do/air/global-hawk/>

¹ โปสต์ทูเดย์. (2022). สองความร้ายกาจของ Switchblade Drones โดรนพลีชีพทำลายล้างสูงที่สหรัฐฯ ส่งให้ยูเครน. (ออนไลน์).

Switchblade-600

ที่มา: <https://www.posttoday.com/world/679991>

Blackwing

ที่มา: <https://www.posttoday.com/world/679991>

MQ-1 Predator

ที่มา: http://www.military-today.com/aircraft/mq1_predator.htm

MQ-9 Reaper

ที่มา: <https://www.thedefensepost.com/2022/03/02/poland-reaper-drones-us/>

ในต้น ค.ศ. 2022 โลกได้รับรู้ถึงสงครามระหว่างรัสเซียกับยูเครนซึ่งมีการใช้โดรนอย่างมากในการสู้รบ สหรัฐฯ ได้ส่งโดรนทั้งรุ่นแบล็กวิงก์ และรุ่นสวิตช์เบลด-300 ไปให้แก่กองทัพยูเครน และยังพัฒนาและผลิตโดรนรุ่นใหม่ อีกอย่างฟีนิกซ์ โกสต์ (Phoenix Ghost) ซึ่งกระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ ระบุว่าโดรนรุ่นนี้สหรัฐฯ พัฒนาอย่างรวดเร็วและ ออกแบบเป็นพิเศษเพื่อให้ตรงกับความต้องการของกองทัพยูเครนมากที่สุด มีคุณสมบัติในการโจมตีเป้าหมายแบบพลีชีพ ขณะที่รุ่นสวิตช์เบลดตอบสนองด้านงานข่าวกรองทางอากาศ และมีความสามารถในการสังเกตและโจมตีเป้าหมายได้ด้วยตัวเอง¹

การทำสงครามด้วยโดรนนั้นเป็นรูปแบบการทำสงครามสมัยใหม่ของสหรัฐฯ ที่เริ่มขึ้นในสมัยประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู. บุช (George W. Bush ค.ศ. 2001-2009) นับตั้งแต่เกิดเหตุการณ์ 9/11 ที่อาคารคู่แฝดของเวิลด์เทรด เซ็นเตอร์ (World Trade Center) ในใจกลางนครนิวยอร์กของสหรัฐอเมริกาตกเป็นเป้าหมายของการทำลายล้างจากศัตรู นอกประเทศเมื่อเช้าตรู่วันที่ 11 กันยายน ค.ศ. 2001 เทคโนโลยีอากาศยานไร้คนขับหรือโดรนจึงนำมาใช้ด้วยเมื่อรัฐบาล สหรัฐฯ ประกาศการทำสงครามต่อต้านการก่อการร้าย (War on Terror) เพราะเห็นว่าการใช้โดรนโจมตีเป็นการดำเนิน นโยบายที่มีประสิทธิภาพ ก่อความเสียหายข้างเคียงต่ำและไม่ละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศตามสิทธิการป้องกันตนเอง²

สหรัฐฯ อ้างสิทธิป้องกันตนเองตามกฎหมายประชาชาติมาตรา 51 ในลักษณะการป้องกันตนเองล่วงหน้าแบบซึ่งโจมตีก่อน³ อัตราการใช้โดรนในการกิจทางการทหารของสหรัฐฯ สูงมากขึ้นเมื่อเข้าสู่สมัยรัฐบาลบารัค โอบามา (Barack Obama) ระหว่าง ค.ศ. 2009-2017 โดยสหรัฐฯ เข้าไปมีบทบาทในสงครามหลายแห่งในภูมิภาคตะวันออกกลางและดินแดนใกล้เคียง และใช้ประโยชน์จาก โดรนในการสร้างความได้เปรียบและเอาชนะในสงครามนั้นๆ องค์กรอิสระหลายแห่งได้พยายามเก็บรวบรวมข้อมูลการโจมตีจากโดรนของสหรัฐฯ รวมถึงรายงานผู้เสียชีวิตจากการโจมตีโดยเฉพาะเมื่อการอนุมัติการใช้โดรนของรัฐบาลโอบามาทำให้อัตราการโจมตี จากโดรนเพิ่มสูงขึ้นและทวีความรุนแรงมากขึ้นจนก่อความกังวลไปทั่วทั้งในเรื่องของความโปร่งใสและความชอบธรรม เกิดการโต้เถียงพร้อมกับการตั้งคำถามเกี่ยวกับการอนุมัติการใช้โดรนโจมตี⁴

ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติต่อการใช้โดรนเพื่อการโจมตีของสหรัฐอเมริกาจากหนังสือ บทความ รายงานการสำรวจขององค์กร อิสระในต่างประเทศและสำนักข่าวทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าส่วนใหญ่เป็นการศึกษาของต่างประเทศ ได้แก่ บทความของ McCauley, Tom. (2013). **US public support for drone strikes against asymmetric enemies abroad: Poll trends in 2013.** (Online). ซึ่งวิเคราะห์แนวโน้มความเห็นของคนอเมริกันจากผลสำรวจของหลายองค์กรใน ค.ศ. 2013 บทความของ Schneider, Jacquelyn; & Macdonald, Julia. (2016). **U.S. PUBLIC SUPPORT FOR DRONE STRIKE: When Do American Prefer Unmanned over Manned Platforms?.** (Online). ซึ่งออกแบบคำถามเพื่อให้ได้ผลสำรวจที่ละเอียดมากขึ้นในการสำรวจความเห็นของชาวอเมริกันใน ค.ศ. 2015 แต่ไม่พบเอกสารของนักวิชาการไทยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นศึกษาโดยตรง ที่ให้ ข้อมูลข้างเคียงได้แก่ มาโนชญ์ อารีย์. (2560). **Drone Strikes ความรุนแรงในโลกมุสลิมและกฎหมายระหว่างประเทศ.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. เป็นการศึกษาการใช้โดรนของสหรัฐฯ ในประเทศมุสลิม ปฏิบัติการเคลื่อนไหวต่อต้านการใช้โดรนของชาวอเมริกัน และชาวปากีสถาน และวิเคราะห์รูปแบบการโจมตีกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง งานเขียนของ มาชเช็ตติ, มาร์ก. (2559). **เจาะลึกสงครามลับ CIA.** แปลโดย นพดล เวชสวัสดิ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มติชน. หนังสือเล่มนี้เน้นไปที่กระบวนการภายในของรัฐบาลสหรัฐฯ ตั้งแต่สมัยประธานาธิบดีบุชจนถึงสมัยแรกของรัฐบาลโอบามา งานวิจัยของรศิพร

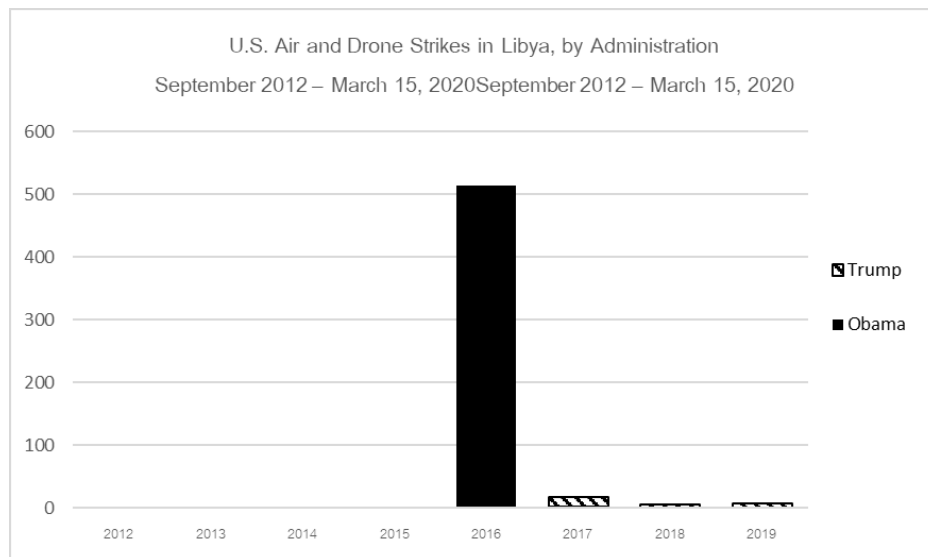
¹ มติชนออนไลน์. (2022). สหรัฐส่งโดรน 'Phoenix Ghost' โดรนออกแบบพิเศษให้ 'ยูเครน' รบ 'รัสเซีย'. (ออนไลน์)

² Akber Ali. (2017). US Drone Policy: Contested Global and Local Narrative. *World Journal of Social Sciences and Humanities.* 3(2): 44.

³ มาโนชญ์ อารีย์. (2560). *Drone Strikes ความรุนแรงในโลกมุสลิมและกฎหมายระหว่างประเทศ.* หน้า 58.

⁴ Jacquelyn Schneider; & Julia Macdonald. (2016). *U.S. PUBLIC SUPPORT FOR DRONE STRIKE: When Do American Prefer Unmanned over Manned Platforms?.* (Online).

เสวกพันธ์. (2558). โดรนกับการควบคุมอาวุธภายใต้กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ. วิทยานิพนธ์ น.ม. (กฎหมายระหว่างประเทศ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศและวิเคราะห์ข้อจำกัดของข้อกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมอาวุธกับการควบคุมอาวุธโดรน และงานวิจัยของสารสิน ศิริภาพร. (2561). ความคุ้มค่าในการใช้งบประมาณเพื่อการพัฒนาอากาศยานไร้คนขับเพื่อความมั่นคงและการพัฒนาประเทศ. (เอกสารงานวิจัย). กรุงเทพฯ: หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. เป็นงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพและความคุ้มค่าของเทคโนโลยีโดรนประเภทต่างๆ โดยเปรียบเทียบการพัฒนาขึ้นภายในประเทศเองกับการจัดหาจากต่างประเทศ

อัตราการโจมตีทางอากาศในดินแดนลิเบียของ 2 รัฐบาล

ที่มา: ปรับปรุงจาก <https://www.newamerica.org/international-security/reports/americas-counterterrorism-wars/the-war-in-libya/>

การอนุมัติใช้โดรนเพื่อการโจมตี

หลังเหตุการณ์ 9/11 ที่สหรัฐฯ ประกาศเจตจำนงที่จะทำสงครามต่อต้านการก่อการร้าย และจะดำเนินการกวาดล้างกลุ่มก่อการร้ายที่สหรัฐฯ ขึ้นบัญชีไว้โดยเฉพาะกลุ่มอัลกออิดะห์ (Al-Qaeda) ของอูซามะห์ บิน ลาดิน (Osama bin Laden) การใช้โดรนติดอาวุธเพื่อการทำลายศัตรูของสหรัฐฯ ก็ได้เริ่มขึ้นเป็นครั้งแรกใน ค.ศ. 2001 ในสงครามอัฟกานิสถานซึ่งเป็นที่มั่นสำคัญแห่งหนึ่งของบิน ลาดิน ฝ่ายตาลีบัน (Taliban) ที่ยึดอำนาจปกครองอัฟกานิสถานตั้งแต่ ค.ศ. 1996 และเป็นพันธมิตรของกลุ่มอัลกออิดะห์ปฏิเสธที่จะส่งตัวบิน ลาดินให้แก่สหรัฐฯ ความพยายามที่จะทำลายกลุ่มอัลกออิดะห์ให้ได้ทำให้ประธานาธิบดีบุชอนุมัติการใช้โดรนโจมตีนอกพื้นที่สงคราม ได้แก่ ในปากีสถาน อิรัก ซีเรีย โซมาเลีย ลิเบียและเยเมน¹ อย่างไรก็ดี การใช้โดรนสมัยรัฐบาลนี้มีปริมาณการโจมตีน้อยมากเมื่อเทียบกับสมัยรัฐบาลโอบามาซึ่งเทคโนโลยีโดรนได้รับการปรับปรุงและพัฒนามากขึ้นด้วยและอนุมัติให้ใช้โดรนเพื่อสังหารผู้ก่อการร้ายตามนโยบายความมั่นคงของชาติ สหรัฐฯ

¹ Micah Zenko. (2013). *Reforming U.S. Drone Strike Policies*. (Online).

ถือว่าโดรนคือกลยุทธ์ที่ดีที่สุดในการต่อต้านกลุ่มติดอาวุธแทนที่จะใช้การรบภาคพื้นดินที่มีค่าใช้จ่ายสูง ประกอบกับนโยบายสำคัญคือการถอนกำลังทหารสหรัฐฯ ออกจากอิรักและอัฟกานิสถาน ปฏิบัติการใช้โดรนโจมตีจึงเพิ่มสูงขึ้นมากภายหลังจากการยุติสงครามและการถอนกำลังทหารออกจากอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 2014 สมัยรัฐบาลโอบามามีการโจมตีทางอากาศจากโดรนมากกว่าสมัยรัฐบาลบุชถึง 10 เท่า¹ เพียงในปีแรกของการดำรงตำแหน่งของประธานาธิบดีโอบามา มีจำนวนการโจมตีทางอากาศมากกว่าตลอดวาระการดำรงตำแหน่งของประธานาธิบดีบุชทั้งหมดเสียอีก² สมัยประธานาธิบดีบุชมีการโจมตีทางอากาศทั้งหมด 57 ครั้ง ส่วนการโจมตีทางอากาศของรัฐบาลโอบามารวมตลอดทั้ง 2 วาระ มีจำนวนทั้งสิ้น 563 ครั้ง²

รัฐบาลโอบามาได้ดำเนินการโจมตีด้วยโดรนอย่างหนักหน่วงในพื้นที่หลายแห่ง โดยเฉพาะในดินแดนปากีสถานที่ต่อมาบินลาเดนไปซ่อนตัวอยู่ การไล่ล่าสังหารที่ดำเนินการมาตลอดจนในวันที่ 1 พฤษภาคม ค.ศ. 2011 บิน ลาเดน ถูกสังหารโดยหน่วยปฏิบัติการพิเศษจากกองทัพเรือสหรัฐฯ หรือหน่วยซีลทีม 6 (SEAL Team Six) ในชื่อปฏิบัติการเนปจูน สเปียร์ (Operation Neptune Spear) ซึ่งมีโดรน RQ-170 Sentinel สนับสนุนปฏิบัติการนี้โดยการเฝ้าระวังตั้งแต่ออกปฏิบัติการ ระหว่างปฏิบัติการและหลังการโจมตีของหน่วยซีลเพื่อบันทึกและส่งต่อข้อมูลให้กับหน่วยงานข่าวกรองสารสนเทศเชิงพื้นที่แห่งชาติ (National Geospatial-Intelligence Agency - NGA) ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

แม้หลังจากการสังหารบินลาเดน สำเร็จแล้ว สหรัฐฯ ยังคงปฏิบัติการในการกวาดล้างเครือข่ายก่อการร้ายต่างๆ และผู้นำระดับสูงของเครือข่ายนั้นๆ ต่อไป ทำให้การอนุมัติการโจมตีด้วยโดรนในสมัยโอบามาสูงขึ้นเป็นอย่างมากในหลายพื้นที่ ทั้งในอัฟกานิสถาน ประเทศแรกที่สหรัฐฯ ใช้โดรนโจมตีเพื่อโค่นล้มรัฐบาลตาลีบันและกำจัดกลุ่มอัลกออิดะห์และเครือข่ายก่อการร้ายต่างๆ ในปากีสถาน อิรัก ซีเรีย โชมเลีย เยเมนและลิเบีย การมุ่งโค่นล้มเครือข่ายก่อการร้ายจึงทำให้สมาชิกกลุ่มอัลกออิดะห์ กลุ่มตาลีบันและกลุ่มติดอาวุธอื่นๆ หลบเข้าไปยังปากีสถานที่มีพรมแดนติดกับอัฟกานิสถาน รัฐบาลโอบามาจึงอนุมัติปฏิบัติการโดรนโจมตีเป็นจำนวนมากในปากีสถานจนเกิดการเคลื่อนไหวต่อต้านจากพลเมืองท้องถิ่น และนำไปสู่การวิพากษ์ปัญหาการใช้โดรนของสหรัฐฯ และการเคลื่อนไหวต่อต้านขององค์กรต่างๆ นอกจากปากีสถานแล้ว สมาชิกบางส่วนของกลุ่มอัลกออิดะห์ได้หลบเข้าไปในประเทศเยเมน สหรัฐฯ จึงมีเยเมนเป็นเป้าหมายในการติดตามโจมตีด้วย

RQ-170 Sentinel

โดรนที่ร่วมสนับสนุนปฏิบัติการในการล่าสังหารอุซามะห์ บิน ลาเดน

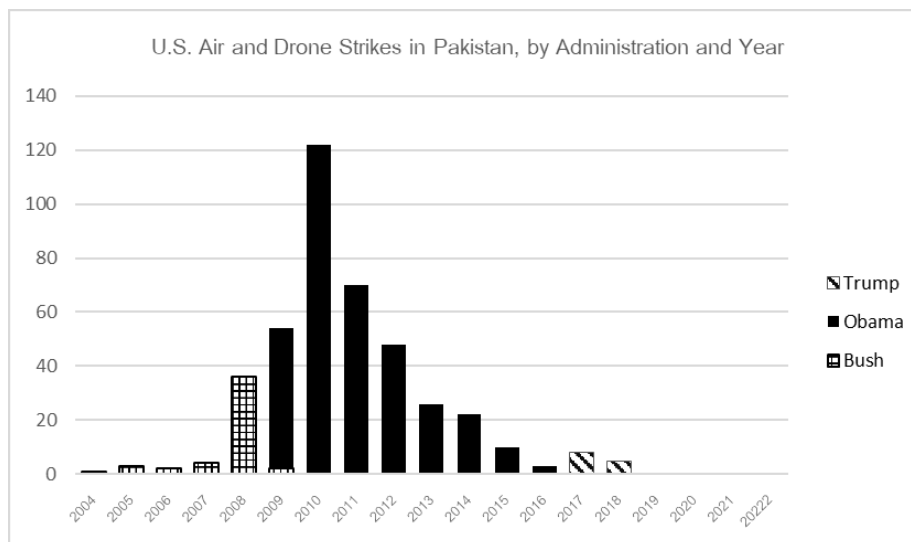
ที่มา: <https://www.smithsonianmag.com/air-space-magazine/drone-staked-out-bin-ladens-neighborhood-180958482/>

¹ มาโนชญ์ อารีย์. (2560). Drone Strikes ความรุนแรงในโลกมุสลิมและกฎหมายระหว่างประเทศ. หน้า 3.

² Jessica Purkiss; & Jack Serle. (2017). Obama's covert drone war in numbers: ten times more strikes than Bush. (Online).

ในดินแดนประเทศอิรักและซีเรียนั้น ปฏิบัติการโดรนของสหรัฐฯ เริ่มตั้งแต่ใน ค.ศ. 2003 เป็นต้นมาเพื่อโค่นล้มประธานาธิบดีซัดดัม ฮุสเซน (Saddam Hussein) ผู้นำอิรักจนประสบความสำเร็จในเดือนธันวาคม ค.ศ. 2006 การใช้โดรนก็ลดลง หลังจากนั้นจนแทบจะไม่มีภารกิจทางอากาศก่อนจะกลับมาปฏิบัติการอีกครั้งหลังการปรากฏตัวของกลุ่มไอซิส (ISIS) ในอิรักและซีเรียใน ค.ศ. 2014 ส่วนปฏิบัติการในโซมาเลียนั้น สหรัฐฯ มีเป้าหมายในการทำลายกลุ่มอัลชาบาบ (Al-Shabab) ซึ่งสหรัฐฯ ระบุว่า เป็นกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มอัลกออิดะห์ แต่ปฏิบัติการในโซมาเลียไม่ถูกเปิดเผยมากนักและยากต่อการค้นพบข้อมูล ส่วนทางด้านการโจมตีในลิเบียนั้น สหรัฐฯ เข้าไปพร้อมกองกำลังขององค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือหรือนาโต (North Atlantic Treaty Organization - NATO) เพื่อโจมตีหน่วยกำลังของประธานาธิบดีมูอัมมาร์ กัดดาฟี (Muammar Gaddafi) ผู้นำลิเบียในเวลานั้นและให้การสนับสนุนฝ่ายที่ต่อต้านเขา

นอกจากนี้ ปฏิบัติการโจมตีด้วยโดรนของสหรัฐฯ ในสมัยรัฐบาลโอบามาก็ยังมีส่วนที่แตกต่างกับสมัยต่อมาของรัฐบาลโดนัลด์ ทรัมป์ (Donald Trump ค.ศ. 2017-2021) ด้วย เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่ที่รัฐบาลทรัมป์ส่งโจมตีมักเป็นพื้นที่ที่มีการเคลื่อนไหวของกลุ่มก่อการร้าย มีสงครามกลางเมืองหรืออยู่ในภาวะสงครามซึ่งแตกต่างจากการโจมตีของรัฐบาลโอบามา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปากีสถานที่นอกจากมีจำนวนการโจมตีมากกว่าสมัยทรัมป์แล้ว ยังเป็นการดำเนินการในสภาพการณ์ที่ผู้คนกำลังดำเนินชีวิตเป็นปกติ ไม่ได้กำลังเอาตัวรอดจากภัยสงครามแต่อย่างใด ดังนั้นปฏิบัติการโดรนของสหรัฐฯ ในสมัยโอบามาจึงส่งผลกระทบอย่างมากต่อชีวิตชาวปากีสถานซึ่งแสดงความไม่พอใจและมีการเคลื่อนไหวต่อต้านอย่างมาก แม้ฝ่ายบริหารของประธานาธิบดีโอบามายืนยันว่าการโจมตีด้วยโดรนนั้นเฉียบขาดและแม่นยำ สามารถสังหารผู้ก่อการร้ายได้โดยไม่ทำให้พลเรือนทั้งผู้ใหญ่และเด็กตกอยู่ในอันตราย อีกทั้งอ้างว่าไม่มีพลเรือนเสียชีวิตจากการถูกโจมตีด้วยโดรน ข้อมูลนี้ได้รับการโต้แย้งจากองค์กรสิทธิมนุษยชนและองค์กรเอกชนหลายแห่งที่เก็บรวบรวมข้อมูลพลเรือนที่บาดเจ็บและเสียชีวิตจากการใช้โดรนโจมตีของสหรัฐฯ

อัตราการโจมตีทางอากาศในดินแดนปากีสถานในช่วง 3 รัฐบาล

ที่มา: ปรับปรุงจาก <https://www.newamerica.org/international-security/reports/americas-counter-terrorism-wars/the-drone-war-in-pakistan/>

ทัศนคติต่อการใช้โดรนโจมตีของรัฐบาลบารัค โอบามา

การใช้งานโดรนที่เพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดภายใต้การบริหารงานของประธานาธิบดีบารัค โอบามาได้ก่อความวิตกกังวลให้แก่ผู้คนภายในประเทศสหรัฐฯ เอง ตลอดจนนานาชาติ และองค์กรสากลต่างๆ จึงมีการวิจารณ์กันเกี่ยวกับการใช้โดรนของสหรัฐฯ อย่างมากในเวทีโลก และมีการสำรวจความคิดเห็นของชาวอเมริกันด้วยว่าสนับสนุนการใช้งานโดรนของสหรัฐฯ เพื่อการโจมตีกลุ่มก่อการร้ายในต่างประเทศหรือไม่

ทัศนคติภายในประเทศสหรัฐอเมริกา

ในสหรัฐฯ เองนั้น มีการถกเถียงกันเกี่ยวกับนโยบายการใช้โดรนโจมตี ดังเช่นก่อนเข้าสู่สมัยที่ 2 ของประธานาธิบดีโอบามา ในการอภิปรายในเวทีการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐฯ ค.ศ. 2012 ก็ได้มีการยกประเด็นนี้ขึ้นมาด้วย และใน ค.ศ. 2013 นายจอห์น เบรนนัน (John Brennan) หัวหน้าที่ปรึกษาด้านการต่อต้านการก่อการร้ายแห่งชาติและผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองกลางหรือซีไอเอ (Central Intelligence Agency - CIA) ได้ให้การต่อคณะกรรมการวุฒิสภากรณีการใช้โดรนโจมตีในสงคราม เขายืนยันว่าสหรัฐฯ ใช้มาตรการการโจมตีด้วยโดรนต่อเมื่อเป็นทางเลือกสุดท้าย และมีความระมัดระวังอย่างมากเพื่อป้องกันการเสียชีวิตของพลเรือน อย่างไรก็ตาม มีผู้ที่คัดค้านและไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่เขาพูด เหตุของการเข้าให้การครั้งนี้มีขึ้นหลังจากสมาชิกสภาสหรัฐฯ ได้รับบันทึกที่เป็นคำชี้แจงจากกระทรวงยุติธรรมเกี่ยวกับปฏิบัติการของซีไอเอในการสังหารพลเมืองอเมริกัน 3 รายในเยเมน คือ นายอันวาร อัล-อาวลาฮี (Anwar al-Awlaki) นักบวชมุสลิมที่เป็นพลเมืองสหรัฐฯ ซึ่งถูกกล่าวหาว่าเป็นหน่วยปฏิบัติการของอัลกออิดะห์ เจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐบาลสหรัฐฯ ระบุว่าเขาเป็นหนึ่งในผู้ก่อการร้ายที่อันตรายที่สุดของอัลกออิดะห์ ดังนั้น จึงตกเป็นเป้าหมายของการโจมตีในวันที่ 30 กันยายน ค.ศ. 2011² และนายซามิร์ ข่าน (Samir Khan) ผู้ผลิตนิตยสารออนไลน์เผยแพร่ข้อมูลการฆาตกรรมของอัลกออิดะห์ ก็ถูกสังหารในปฏิบัติการเดียวกัน สองสัปดาห์ต่อมา นายอับดุลลอฮ์มาน อัล-อาวลาฮี (Abdulrahman al-Awlaki) อายุ 16 ปี ลูกชายของนายอันวาร อัล-อาวลาฮี ถูกลูกหลงจากการโจมตีทางอากาศของสหรัฐฯ โดยมีรายงานว่าเป้าหมายที่แท้จริงคือนายอิบราฮิม อัล-บันนา (Ibrahim al-Banna) เจ้าหน้าที่อาวุโสของกลุ่มอัลกออิดะห์ ครอบครัวผู้เสียชีวิตจึงฟ้องร้องดำเนินคดีทางกฎหมายกับผู้บัญชาการซีไอเอและเจ้าหน้าที่ทหารระดับสูงของสหรัฐฯ โดยระบุว่า การสังหารนี้ไม่ชอบด้วยกฎหมายและละเมิดสิทธิตามรัฐธรรมนูญ³ สมาชิกวุฒิสภาแรนด์ พอล (Rand Paul) จึงตั้งคำถามว่าประธานาธิบดีมีอำนาจใช้โดรนสังหารพลเมืองสหรัฐฯ นอกสถานการณณ์ฉุกเฉินได้หรือไม่ ในเรื่องนี้อีริก โฮลเดอร์ (Eric Holder) อัยการสูงสุดกล่าวว่าประธานาธิบดีไม่มีอำนาจในการสังหารพลเมืองอเมริกันบนแผ่นดินอเมริกันที่ไม่ได้มีส่วนในการต่อสู้ แต่ให้ความเห็นว่าประธานาธิบดีอาจใช้กำลังในต่างประเทศกับผู้นำระดับสูงขององค์กรก่อการร้ายขณะที่อยู่ในภาวะสงคราม แม้ว่าบุคคลนั้นจะเป็นพลเมืองสหรัฐฯ ก็ตาม รวมถึงกรณีสถานการณ์ที่ไม่ปกติซึ่งประธานาธิบดีไม่อาจหลีกเลี่ยงในการใช้กำลังทหารภายในแผ่นดินของสหรัฐอเมริกาเอง ประธานาธิบดีอาจไม่มีทางเลือกอื่นและจำเป็นต้องทำเพื่อปกป้องประเทศในสถานการณ์ที่เป็นภัย⁴

ในด้านความเห็นของชาวอเมริกันต่อการใช้โดรนโจมตีของสหรัฐฯ ในสงครามนั้น จากผลสำรวจของแกลล์ป (Gallup) ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2013 ระบุว่า ร้อยละ 65 ของคนอเมริกันเห็นด้วยกับการอนุมัติใช้โดรนโจมตีของรัฐบาลสหรัฐฯ เพื่อต่อสู้กับผู้ก่อการร้าย และในเดือนเดียวกันการสำรวจของมหาวิทยาลัยแฟร์ลี ดีคินสัน (Fairleigh Dickinson University) ก็ระบุว่าร้อยละ 75 ของผู้ตอบแบบสำรวจเห็นชอบให้กองทัพสหรัฐฯ ใช้โดรนดำเนินการโจมตีในต่างประเทศตามเป้าหมายที่ถือว่าเป็นภัยคุกคาม

¹ Joby Warrick. (September 30, 2011). *Aulaqi incited young Muslims to attacks against West*. (Online).

² Peter Bergen; et al. (2021). *The War in Yemen*. (Online).

³ Peter Finnand; & Greg Miller. (October 17, 2011). *Anwar al-Awlaki's family speaks out against his son's deaths*. (Online).

⁴ มาโนชญ์ อารีย์. (2560). *Drone Strikes ความรุนแรงในโลกมุสลิมและกฎหมายระหว่างประเทศ*. หน้า 54-55.

⁵ Krishnadev Calamur. (2012). *President Could, In Theory, Order Drone Strike Inside U.S., Holder Says*. (Online).

ต่อสหรัฐอเมริกาเช่นกัน ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2013 การสำรวจความเห็นของสาธารณชนของสำนักวิจัยพิว (Pew Research Center) ซึ่งมีชื่อเสียงด้านนี้ได้รายงานว่าร้อยละ 56 ของชาวอเมริกันวัยผู้ใหญ่เห็นชอบในการใช้โดรนติดระเบิดโจมตีพวกหัวรุนแรงในปากีสถาน เยเมนและโซมาเลีย¹ และ 2 ปีต่อมา ในการสำรวจความคิดเห็นอีกครั้งหนึ่ง ก็พบว่า ในกลุ่มผู้ใหญ่ 2,200 คน ร้อยละ 58 เห็นด้วยกับการใช้โดรนโจมตีเป้าหมายที่เป็นกลุ่มหัวรุนแรงในประเทศต่างๆ ขณะที่ร้อยละ 35 ไม่เห็นด้วย ส่วนในด้านการสำรวจความกังวลใจเกี่ยวกับผลที่อาจเกิดขึ้นจากการโจมตีด้วยโดรน พบว่าร้อยละ 80 มีความกังวลว่าโดรนจะเป็นอันตรายต่อชีวิตพลเรือนผู้บริสุทธิ์²

อย่างไรก็ดี ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2015 มีผลสำรวจที่ดำเนินการผ่านศูนย์ Survey Sampling International ซึ่งสำรวจจากกลุ่มประชากรตัวอย่างซึ่งเป็นชาวอเมริกันทั้งหมด 2,148 คน อายุ 18 ปีขึ้นไป ผลสำรวจพบว่าหลายคนยังไม่สามารถแยกออกระหว่างเครื่องบินปกติกับโดรนได้และมีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับโดรนและความสามารถในการบรรทุกหรือติดอาวุธของโดรน

นอกจากนี้มีการศึกษาทัศนคติของชาวอเมริกันเกี่ยวกับการเลือกใช้ระหว่างโดรนกับเครื่องบินที่มีนักบินในการปฏิบัติการกิจแต่ละประเภทในกรณีที่มีความเสี่ยงสูงและความเสี่ยงต่ำ โดยความเสี่ยงนั้นแบ่งเป็น 5 ประเภท คือ ความเสี่ยงต่อนักบินและลูกเรือ ความเสี่ยงต่อพลเรือน ความเสี่ยงในการทำให้ความขัดแย้งเพิ่มขึ้น ความเสี่ยงต่อทหารพันธมิตรที่ปฏิบัติการภาคพื้นดิน และความเสี่ยงต่อเป้าหมายความมั่นคงแห่งชาติ ผลการศึกษาพบว่าในสถานการณ์ที่มีความเสี่ยงสูงต่อชีวิตคนทั้งพลเรือนและนักบิน รวมถึงสถานการณ์ที่มีมูลค่าเป้าหมายต่ำ ผู้ตอบแบบสอบถามมีแนวโน้มที่จะเลือกไม่สนับสนุนการโจมตีทางอากาศใดๆ เลย

ทัศนคติขององค์กรระหว่างประเทศและประเทศอื่นๆ

การใช้โดรนของสหรัฐฯ ได้สร้างความกังวลให้แก่หลายประเทศและหลายหน่วยงาน มีการวิพากษ์ถึงความร้ายแรงของโดรนทั้งในแง่กฎหมายระหว่างประเทศและสิทธิมนุษยชน องค์กรสิทธิมนุษยชนต่างๆ ทั้งองค์กรฮิวแมนไรต์วอตช์ (Human Rights Watch) องค์กรนิรโทษกรรมสากล (Amnesty International) และองค์กรไม่แสวงผลกำไรหลายแห่งมีความกังวลเพิ่มมากขึ้นเกี่ยวกับการใช้โดรนเพื่อการสังหาร และคัดค้านการอ้างสิทธิทางกฎหมายและศีลธรรมของรัฐบาลสหรัฐฯ ในการใช้โดรนโจมตีว่าเป็นยุทธศาสตร์การต่อต้านการก่อการร้าย โดยโต้แย้งว่าการใช้โดรนของสหรัฐฯ ไม่ได้เพียงแต่ละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างผู้ก่อการร้ายและพวกหัวรุนแรงให้เพิ่มมากขึ้นในประเทศเป้าหมาย องค์กรอิสระที่มีการเก็บข้อมูลการโจมตีทางอากาศของสหรัฐฯ ไม่ยอมรับรายงานของสหรัฐฯ เกี่ยวกับพลเรือนที่เสียชีวิตจากการโจมตีด้วยโดรน เนื่องจากสถิติและข้อมูลขององค์กรอิสระมีจำนวนพลเรือนที่เสียชีวิตสูงกว่ารายงานที่สหรัฐฯ กล่าวอ้าง มีการโต้แย้งเกี่ยวกับการอ้างว่าการใช้โดรนของรัฐบาลโอบามาว่ามีความแม่นยำในการจัดการเป้าหมายโดยไม่มีการสังหารพลเรือน องค์กรฮิวแมนไรต์วอตช์คัดค้านการกล่าวอ้างนั้นและเปิดเผยว่าโดรนของสหรัฐฯ ได้สังหารพลเรือนเช่นเดียวกัน รวมถึงผู้หญิงและเด็กในเยเมนและในพื้นที่อื่นๆ ซึ่งเป็นการละเมิดกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศอย่างชัดเจน

นอกจากนี้ในการสำรวจความคิดเห็นทั่วโลกเกี่ยวกับการใช้โดรนโจมตีของสหรัฐฯ พบว่าความคิดเห็นแตกต่างอย่างมากกับความคิดเห็นของผู้คนในสหรัฐอเมริกา กล่าวคือ ใน ค.ศ. 2012 สำนักวิจัยพิวได้ดำเนินโครงการสำรวจทัศนคติของชาวโลก (Pew Research's Global Attitudes Project) โดยสำรวจความเห็นใน 20 ประเทศ ส่วนใหญ่เป็นประเทศในยุโรป สหรัฐฯ และตะวันออกกลาง มีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ใหญ่ (อายุ 18 ปีขึ้นไป) ในแต่ละประเทศ สำหรับข้อคำถามที่ว่าคิดเห็นอย่างไรกับการใช้โดรนโจมตีของสหรัฐฯ นั้น ผลสำรวจพบว่าขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามในสหรัฐฯ จำนวนถึงร้อยละ 62 ยอมรับว่าการใช้โดรนสังหารผู้ก่อการร้ายเป็นสิ่งที่ยอมรับ

¹ Jacquelyn Schneider; & Julia Macdonald. (2016). U.S. PUBLIC SUPPORT FOR DRONE STRIKE: When Do American Prefer Unmanned over Manned Plat forms?. (Online).

² Pew Research Center. (2015). Public Continues to Back U.S. Drone Attacks. (Online).

ได้อินเดียเป็นประเทศเดียวจากอีก 19 ประเทศที่เหลือที่มีจำนวนคนยอมรับการใช้โดรนร้อยละ 32 ซึ่งมากกว่าคนที่ไม่ยอมรับ เนื่องจากปัญหาภายในของอินเดียเกี่ยวกับปัญหาผู้ก่อการร้ายและความไม่สงบในเขตแคชเมียร์ นอกจากนี้ 18 ประเทศ การโจมตีด้วยโดรนไม่ได้รับการยอมรับ โดยเฉพาะประเทศมุสลิมส่วนใหญ่มีแนวโน้มเชิงลบอย่างมาก¹

การศึกษาต่อมาของสำนักวิจัยพิวใน ค.ศ. 2014 พบว่าประเทศพันธมิตรองค์การนาโตส่วนใหญ่คัดค้านการใช้โดรนโจมตีของสหรัฐฯ เช่น เยอรมนี ร้อยละ 67 ฝรั่งเศส ร้อยละ 72 ตุรกี ร้อยละ 83 สเปน ร้อยละ 86 สหราชอาณาจักร ร้อยละ 59 นอกจากนี้ในการสำรวจความเห็นของประชาชนในปากีสถานต่อการใช้โดรนโจมตีของสหรัฐฯ ผลการสำรวจพบว่าผู้ตอบแบบสำรวจร้อยละ 67 พิจารณาว่าโดรนสังหารประชาชนผู้บริสุทธิ์มากเกินไป แต่ผลการสำรวจทัศนคติของชนเผ่าปชตุน (Pashtun) ในปากีสถานที่อาศัยอยู่ในเขตชนพื้นเมืองซึ่งบริหารโดยส่วนกลางหรือฟาตา (Federally Administered Tribal Areas - FATA) แสดงผลตรงกันข้ามกับชาวปากีสถานส่วนใหญ่เพราะชนกลุ่มนี้สนับสนุนการโจมตีด้วยโดรน โดยเห็นว่าเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการต่อสู้กับกลุ่มตาลิบันที่คุกคามสังคมของชาวปชตุน เช่นเดียวกับผลสำรวจขององค์กรอิสระในปากีสถาน ที่สำรวจความเห็นของคนพื้นเมืองในพื้นที่ฟาตาในปากีสถานต่อการโจมตีจากโดรน พบว่าการโจมตีทางอากาศจากโดรนได้รับการสนับสนุนซึ่งสวนทางกับผลสำรวจความเห็นอื่นๆ ร้อยละ 52 กล่าวว่าโดรนโจมตีด้วยโดรนมีความแม่นยำ ร้อยละ 58 กล่าวว่าโดรนไม่เป็นสาเหตุของการต่อต้านสหรัฐฯ ในพื้นที่นี้ และร้อยละ 60 กล่าวว่าโดรนได้ทำลายองค์กรก่อการร้ายและโครงสร้างพื้นฐานของกลุ่มก่อการร้ายในพื้นที่นี้²

อย่างไรก็ดี มีกระแสเรียกร้องให้องค์การสหประชาชาติตรวจสอบการใช้โดรนโจมตีของสหรัฐฯ ด้วย เนื่องจากมีการแสดงความกังวลของสมาชิกสหประชาชาติหลายประเทศ โดยเฉพาะปากีสถานที่ยื่นคำร้องอย่างเป็นทางการและเคยประท้วงสหรัฐฯ ทั้งจากรัฐบาลและภาคประชาชน กล่าวคือ ใน ค.ศ. 2012 เกิดการเดินขบวนประท้วงของประชาชนหลายพันคนในเมืองเปชวาร์ (Peshawar) เรียกร้องให้ปากีสถานตัดความสัมพันธ์กับสหรัฐฯ เพราะเห็นว่าสหรัฐฯ เป็นต้นเหตุให้สภาพทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของปากีสถานย่ำแย่ลงอย่างมาก โดยเฉพาะในเดือนกันยายน ค.ศ. 2012 มีโดรนโจมตีกลุ่มชาวปากีสถานที่รวมตัวกันเพื่อต่อต้านภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาหมิ่นศาสนาอิสลาม ทำให้มีผู้เสียชีวิต 3 คน เหตุการณ์นี้ทำให้เกิดการประท้วงครั้งรุนแรงเพื่อต่อต้านปฏิบัติการของสหรัฐฯ มีการเผาทำลายและวางเพลิงในที่ต่างๆ ทั้งโรงพยาบาล ร้านค้า และธนาคาร เป็นต้น และนำไปสู่การปะทะกันระหว่างผู้ประท้วงและเจ้าหน้าที่รัฐ การเคลื่อนไหวต่อต้านในปากีสถานเกิดขึ้นเป็นระยะๆ และประณามว่าการกระทำของสหรัฐฯ เป็นการกระทำที่ละเมิดอธิปไตยและทำให้คนปากีสถานตายเป็นจำนวนมาก การต่อต้านระดับรัฐในปากีสถานส่งผลให้เกิดการชุนโยบายต่อต้านสหรัฐฯ ในการหาเสียงก่อนการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 11 พฤษภาคม ค.ศ. 2013 ด้วย ผู้ที่ชนะการเลือกตั้งได้ชุนโยบายที่จะทบทวนความสัมพันธ์กับสหรัฐฯ ต่อต้านความรุนแรงและลดบทบาทของสหรัฐฯ ในปากีสถาน³ ด้วยเหตุนี้ เมื่อมีเสียงเรียกร้องมากขึ้น สหประชาชาติจึงไม่อาจหลีกเลี่ยงการนำเรื่องนี้ขึ้นหารือในเวทีโลก รวมถึงตรวจสอบกระบวนการเพื่อรับรองความชอบธรรมและสร้างบรรทัดฐานในทางกฎหมายและการคุ้มครองพลเรือนจากการตรวจสอบการโจมตีในอัฟกานิสถาน ปากีสถาน เยเมน และโซมาเลีย นายเบน เอมเมอร์สัน (Ben Emmerson) เจ้าหน้าที่ตรวจสอบปัญหาสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ ระบุว่าในบางกรณีปฏิบัติการโดรนมีลักษณะการโจมตีซ้ำ (Double Tap Strikes) ทำให้หน่วยให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับบาดเจ็บจากการโจมตีครั้งแรกกลายเป็นเหยื่อการโจมตีในครั้งต่อมาซึ่งอาจเข้าข่ายการเป็นอาชญากรรมสงคราม และตั้งคำถามถึงความเหมาะสมในการใช้โดรนโจมตีในที่ชุมชนและสัดส่วนประชาชนที่เหมาะสมกับการใช้โดรนเข้าโจมตี⁴

¹ Tom McCauley. (2013). US public support for drone strikes against asymmetric enemies abroad: Poll trends in 2013. (Online).

² Akber Ali. (2017). US Drone Policy: Contested Global and Local Narrative. World Journal of Social Sciences and Humanities. 3(2): 47.

³ มาโนชญ์ อารีย์. (2560). Drone Strikes ความรุนแรงในโลกมุสลิมและกฎหมายระหว่างประเทศ. หน้า 35-38.

⁴ มาโนชญ์ อารีย์. (2560). Drone Strikes ความรุนแรงในโลกมุสลิมและกฎหมายระหว่างประเทศ. หน้า 51-52.

ผลจากการใช้โดรนโจมตีของรัฐบาลบารัค โอบามา

ในช่วงรัฐบาลประธานาธิบดีโอบามาที่ดำรงตำแหน่ง 2 สมัย มีการโจมตีเป้าหมายด้วยโดรนในปากีสถาน โชมเลีย และ เยเมน ทั้งหมด 506 ครั้ง ผู้ก่อการร้ายเสียชีวิต 3,040 คน ขณะที่พลเรือนเสียชีวิต 391 คน¹ ซึ่งส่งผลกระทบต่อจิตใจของผู้คนในท้องถิ่นอย่างมาก จากงานศึกษาจำนวนมากขององค์กรอิสระระบุว่า การโจมตีด้วยโดรนได้ก่อผลกระทบทางจิตใจแก่ผู้คนในท้องถิ่นเกิดความหวาดระแวงและหวาดกลัวจนไม่สามารถใช้ชีวิตปกติได้²

ในรายงานของมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด และมหาวิทยาลัยนิวยอร์ก ได้นำเสนอข้อมูลผลกระทบจากปฏิบัติการโดรนของสหรัฐฯ ต่อประชาชนในพื้นที่ที่ถูกโจมตีจนเกิดความหวาดกลัวในการดำรงชีวิต อย่างเช่น ผู้ปกครองไม่กล้าส่งบุตรหลานไปโรงเรียน เพราะกลัวว่าบุตรหลานจะเป็นเหยื่อการโจมตีจากโดรน และผู้ปกครองเองก็ขาดรายได้เนื่องจากได้รับผลกระทบจากการโจมตีทางอากาศ บางครั้งการโจมตีซ้ำในช่วงที่หน่วยกู้ภัยกำลังให้ความช่วยเหลือผู้บาดเจ็บอยู่ หรือการโจมตีติดๆ กันหลายครั้งก็ทำให้ผู้คนหวาดกลัวที่จะรวมกลุ่มและอยู่ในภาวะหวาดกลัวตลอดเวลาที่มีโดรนบินอยู่ จึงนับว่าก่อความเสียหายทั้งต่อชีวิต ทรัพย์สิน และ เศรษฐกิจ อีกทั้งคุณภาพชีวิตก็ย่ำแย่ลง³

ท้ายบท

การเพิ่มขึ้นของการใช้โดรนปฏิบัติการในการโจมตีกลุ่มก่อการร้ายในประเทศต่างๆ ของสหรัฐฯ ได้นำไปสู่การสำรวจทัศนคติ และปฏิกริยาของประชาชนต่อการสนับสนุนการใช้งานโดรน ซึ่งการใช้โดรนที่เพิ่มขึ้นมีความสัมพันธ์กับเสียงสนับสนุนในการกำหนดนโยบาย จากการศึกษาพบว่ากลุ่มชาวอเมริกันให้การสนับสนุนการโจมตีด้วยโดรนมากกว่ากลุ่มที่ไม่สนับสนุนหรือไม่ออกความเห็นอย่างใดก็ได้ ผลสำรวจชี้ให้เห็นปัจจัยบางประการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจด้วย เช่น ผู้คนบางส่วนยังขาดความเข้าใจและการรู้จักโดรน และภูมิหลังของผู้ตอบแบบสำรวจด้านเพศ อายุ การสนับสนุนพรรคการเมืองก็มีผลต่อการแสดงทัศนคติด้วย ชาวอเมริกันแม้ว่าจะสนับสนุนมากกว่าคนชาติอื่นๆ แต่ตัวเลขขึ้นลงไปตามช่วงเวลาและสถานการณ์ที่มีความเสี่ยงต่างกัน ขณะที่จำนวนของผู้ไม่เห็นด้วยกับปฏิบัติการโจมตีด้วยโดรนมีแต่เพิ่มขึ้น ส่วนในต่างประเทศนั้น ผลสำรวจพบว่าการต่อต้านการใช้โดรนของสหรัฐฯ แต่ในบางพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากการโจมตี หรือบางประเทศที่กำลังเผชิญกับปัญหาของกลุ่มก่อการร้ายอยู่อย่างอินเดียก็มีความพึงพอใจและให้การสนับสนุนการใช้โดรนปฏิบัติการของรัฐบาลโอบามาซึ่งดำเนินไปจนหมดวาระของการบริหารประเทศ

ในกรณีของเสียงวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับการโจมตีด้วยโดรนนั้น รัฐบาลโอบามามองว่าจุดสำคัญอยู่ที่รายงานการเสียชีวิตของพลเรือนที่มีช่องว่างอย่างมากระหว่างการประเมินของรัฐบาลสหรัฐฯ และรายงานของหน่วยงานเอกชน เขากล่าวว่าในฐานะผู้บัญชาการทหารสูงสุด เขาจะต้องพิจารณาว่าการไม่ทำอะไรเลยเมื่อเผชิญกับเครือข่ายผู้ก่อการร้ายจะทำให้เกิดการบาดเจ็บล้มตายของพลเรือนมากขึ้นหรือไม่ อีกเหตุการณ์ที่ตอกย้ำว่าโอบามาเชื่อมั่นต่อการใช้โดรนในการโจมตี คือ ในต้น ค.ศ. 2017 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของการดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีของโอบามา สองสัปดาห์ก่อนสิ้นสฤตวาระ สหรัฐฯ ยังคงใช้โดรนโจมตีในพื้นที่เยเมนตอนกลาง ส่งผลให้หน่วยปฏิบัติการของอัลกออิดะห์ในคาบสมุทรอาหรับ (Al-Qaeda in the Arabian Peninsula – AQAP) เสียชีวิต 1 ราย⁵ นอกจากนี้ นโยบายการลดกำลังทหารในพื้นที่สงครามยังมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการเพิ่มขึ้นของการใช้โดรนโจมตี สหรัฐฯ ไม่ต้องการสูญเสียชีวิตทหารและเงินจำนวนมหาศาลไปในสงครามที่ยาวนานแต่ขณะเดียวกันก็ไม่สามารถเพิกเฉยต่อภัยคุกคามของ

¹ Akber Ali. (2017). *US Drone Policy: Contested Global and Local Narrative*. *World Journal of Social Sciences and Humanities*. 3(2): 44.

² Ibid. p. 46.

³ มาโนชญ์ อารีย์. (2560). *Drone Strikes ความรุนแรงในโลกมุสลิมและกฎหมายระหว่างประเทศ*. หน้า 33-34.

⁴ The New York Times. (2013). *Obama's Speech on Drone Policy*. (Online).

⁵ Micah Zenko. (January 20, 2017). *Obama's Final Drone Strike Data*. (Online).

การก่อการร้ายได้ ดังนั้นการใช้โดรนจึงเป็นทางเลือกที่สำคัญมากขึ้นเมื่อสามารถลดความเสี่ยงอันตรายให้แก่ทหารภาคพื้นดิน อย่างไรก็ตาม ภัยพิบัติขององค์กรภายนอกนั้น ยุทธวิธีของสหรัฐฯ ประสบความสำเร็จเนื่องจากขาดประสิทธิภาพในการสังหารเป้าหมายที่มีมูลค่าเป้าหมายสูงและทำให้เกิดการบาดเจ็บและเสียชีวิตของพลเรือนเป็นจำนวนมาก ประกอบกับการโจมตีด้วยโดรนและการคร่าชีวิตพลเรือนยังก่อให้เกิดการสร้างผู้ก่อการร้ายรายใหม่ ความผิดหวังและความเจ็บแค้นจะผลักดันให้พลเรือนโดยเฉพาะอย่างยิ่งชายหนุ่มเข้าร่วมกลุ่มติดอาวุธในท้องถิ่นหรือกลุ่มอัลกออิดะห์เพิ่มขึ้น¹ ยุทธศาสตร์ความมั่นคงของสหรัฐฯ ที่ต้องการกวาดล้างกลุ่มก่อการร้าย อาจยังสร้างกลุ่มก่อการร้ายในหลายพื้นที่ให้เพิ่มขึ้นและไม่อาจจัดให้หมดไปได้

บรรณานุกรม

หนังสือ

จิตรภรณ์ จิตรธร. (2557). **ยุทธศาสตร์ความมั่นคงสหรัฐอเมริกา 2014**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์

สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.

มาโนชญ์ อารีย์. (2560). **Drone Strikes ความรุนแรงในโลกมุสลิมและกฎหมายระหว่างประเทศ**. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มาซเซตตี, มาร์ก. (2559). **เจาะลึกสงครามลับ CIA**. แปลโดย นพดล เวชสวัสดิ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มติชน.

รอฮีม ปรามาส. (2547). **สงครามอนาคตและนวัตกรรมทางการทหาร 1**. กรุงเทพฯ : มติชน

สุรชาติ บำรุงสุข. (2541). **สงคราม : จากยุคบุกเบิกสู่ศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : วิถีธรรม.

. . . (2545). **สงครามอัฟกานิสถาน**. กรุงเทพฯ : วิถีธรรม.

วารสาร

วิเชียร ต้นศิริคงคล. (2547). นโยบายการปราบปรามกลุ่มก่อการร้ายของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา. **เอเชียปริทัศน์**. 25(1): 32-50.

Ali, Akber. (2017). *US Drone Policy: Contested Global and Local Narrative*. **World Journal of Social Sciences and Humanities**. 3(2): 44-49.

¹ Rebecka Hagberg. (2020). *Why Barack Obama ramped up drone strikes from George W. Bush*. (Online).

แหล่งข้อมูลออนไลน์

- โพสต์ทูเดย์. (2022). **ส่องความร้ายกาจของ Switchblade Drones โดรนพลีชีพทำลายล้างสูงที่สหรัฐส่งให้ยูเครน**. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2564, จาก <https://www.posttoday.com/world/679991>.
- มติชนออนไลน์. (2022). **สหรัฐส่งโดรน ‘Phoenix Ghost’ โดรนออกแบบพิเศษให้ ‘ยูเครน’ รบ ‘รัสเซีย’**. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2564, จาก https://www.matichon.co.th/foreign/news_3303000.
- สุรชาติ บำรุงสุข. (2562). **สงครามโดรน : สงครามเก่ากำลังจากไป สงครามใหม่มาถึงแล้ว**. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2565, จาก https://www.matichonweekly.com/column/article_240250.
- Ambider, Marc. (2011). **The Little-Known Agency That Helped Kill Bin Laden**. Retrieved April 20, 2021, from <https://www.theatlantic.com/politics/archive/2011/05/the-little-known-agency-that-helped-kill-bin-laden/238454/>.
- Bergen, Peter; et al. (2021). **The War in Yemen**. Retrieved May 18, 2022, from <https://www.newamerica.org/international-security/reports/americas-counterterrorism-wars/the-war-in-yemen/>.
- Brenan, Megan. (2021). **A Look Back at Reaction to Bin Laden’s Death**. Retrieved April 20, 2021, from <https://news.gallup.com/opinion/gallup/348971/look-back-reaction-bin-laden-death.aspx>.
- Burke, Jason. (2016). **Bin Laden letters reveal al-Qaida’s fears of drone strikes and infiltration**. Retrieved April 20, 2021, from <https://www.theguardian.com/world/2016/mar/01/bin-laden-letters-reveal-al-qaidas-fears-of-drone-strikes-and-infiltration>.
- Calamur, Krishnadev. (2012). **President Could, In Theory, Order Drone Strike Inside U.S., Holder Says**. Retrieved April 18, 2022, from <https://www.npr.org/sections/thetwo-way/2013/03/05/173572444/president-could-in-theory-order-drone-strike-inside-u-s-holder-says>.
- Finnand, Peter; & Miller, Greg. (October 17, 2011). **Anwar al-Awlaki’s family speaks out against his son’s deaths**. Retrieved May 19, 2022, from https://www.washingtonpost.com/world/national-security/anwar-al-awlakis-family-speaks-out-against-his-sons-deaths/2011/10/17/gIQA8kFssL_story.html.
- Hagberg, Rebecka. (2020). **Why Barack Obama ramped up drone strikes from George W. Bush**. Retrieved May 15, 2022, from <https://www.iir.cz/why-barack-obama-ramped-up-drone-strikes-from>

george-w-bush.

Johnson, Carrie. (2012). **Holder Spells Out Why Drones Target U.S. Citizens.** Retrieved April 18, 2022, from <https://www.npr.org/2012/03/06/148000630/holder-gives-rationale-for-drone-strikes-on-citizens>.

McCauley, Tom. (2013). **US public support for drone strikes against asymmetric enemies abroad: Poll trends in 2013.** Retrieved April 18, 2021, from <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17467586.2013.861603>.

Miller, Greg. (June 23, 2014). **Legal memo backing drone strike that killed American Anwar al-Awlaki is released.** Retrieved May 19, 2022, from https://www.washingtonpost.com/world/national-security/legal-memo-backing-drone-strike-is-released/2014/06/23/1f48dd16-faec-11e3-8176-f2c941cf35f1_story.html.

Pew Research Center. (2015). **Public Continues to Back U.S. Drone Attacks.** Retrieved August 6, 2021, from <https://www.pewresearch.org/politics/2015/05/28/publiccontinues-to-back-u-s-drone-attacks/>.

Purkiss, Jessica. (2017). **US military operations against Taliban dramatically escalate.** Retrieved December 5, 2020, from <https://www.thebureauinvestigates.com/stories/2017-05-25/us-military-operations-against-taliban-dramatically-escalatethis-year>.

... & Serle, Jack. (2017). **Obama's covert drone war in numbers: ten times more strikes than Bush.** Retrieved April 18, 2021, from <https://www.thebureauinvestigates.com/stories/2017-01-17/obamas-covert-drone-war-in-numbers-ten-times-more-strikes-than-bush>.

Reuters Staff. (2013). **Eric Holder clarifies policy on drone attacks on U.S. soil.** Retrieved April 18, 2022, from <https://www.reuters.com/article/us-usa-congress-holder-idUSBRE92614B20130307>.

Schneider, Jacquelyn; & Macdonald, Julia. (2016). **U.S. Public Support for Drone Strike: When Do American Prefer Unmanned over Manned Platforms?.** Retrieved April 18, 2021, from <https://www.cnas.org/publications/reports/u-s-public-support-for-drone-strikes>.

The New York Times. (2013). **Obama's Speech on Drone Policy.** Retrieved May 15, 2022, from <https://www.nytimes.com/2013/05/24/us/politics/transcript-of-obamas-speech-on-drone-policy.html>.

Warrick, Joby. (September 30, 2011). **Aulaqi incited young Muslims to attacks against West.** Retrieved

May 19, 2022, from https://www.washingtonpost.com/world/national-security/aulaqi-incited-young-muslims-to-attacks-against-west/2011/09/30/gIQACMaKAL_story.html.

Wilsoncenter. (2011). **In bin Laden's Death, CIA Drones Played Their Part?**. Retrieved April 18, 2021, from <https://www.wilsoncenter.org/article/bin-ladens-death-cia-drones-played-their-part>.

Zenko, Micah. (2013). **Reforming U.S. Drone Strike Policies** (Council Special Report No. 65). Retrieved August 6, 2021, from https://cdn.cfr.org/sites/default/files/pdf/2012/12/Drones_CSR65.pdf.

.... (January 20, 2017). **Obama's Final Drone Strike Data**. Retrieved May 15, 2022, from <https://www.cfr.org/blog/obamas-final-drone-strike-data>.